

VISCHNAUNCA
DISENTIS | MUSTÉR

Votaziun communal dil 27 da settember 2026

Sanaziun dalla Via Alpsu

Project e credit
per passapei, canalisaziun ed illuminaziun

I.	Resumaziun	3
II.	Messadi: Project e credit per passapei, canalisaziun ed illuminaziun	4

RESUMAZIUN

- ✓ Il stradun principal "Via Alpsu" sin il tschancun Via da scola entochen alla punt Val Acletta ei gia dapi onns en in fetg schliet stan e sto vegnir sanaus.
- ✓ Las sondaziuns digl uffeci da construcziun bassa dil cantun documenteschan che la schliata qualitat dil stradun deriva dil material da fundaziun. Quel corrispunda buca pli allas pretensiuns actualas d'ina via principala cantunala.
- ✓ Sin il tschancun sesanflan pliras fermadas dil traffic public, che ston medemamein vegnir construidas da niev el rom dalla lescha per personas cun impediments.
- ✓ El rom dalla sanaziun cumpletta eis ei era planisau d'adattar, remplazzar e cumpletar tut ils conducts che sesanflan el tgierp dalla via.
- ✓ L'illuminaziun publica ei medemamein integrada el project. Ils candalabers vegnan denton mo remplazzai en cass che quels ein donnegiai.
- ✓ Ils cuosts totals dil project muntan a frs. 4'500'000.-. Quels vegnan reparti denter igl uffeci cantunal da construcziun bassa e la vischnaunca. Il cantun surpren rodund frs. 3'170'000.- per il stradun. Ils ulteriurs cuosts vegnan adossai alla vischnaunca.
- ✓ Cuosts per la vischnaunca:
 - Stradun, passapei e fermadas traffic public frs. 999'000.-
 - Canalisaziun (finanziaziun speciala) frs. 290'000.-
 - Illuminaziun publica frs. 106'000.-
 - **CUOSTS TOTALS** frs. **1'395'000.-**
- ✓ La realisaziun dil project ei pusseivla mo en cumbinaziun cun la sanaziun dil stradun cantunal.
- ✓ Il project vegn realisau en duas etappas durant ils onns 2027 e 2028

Recumendaziun cussegl da vischnaunca

Il cussegl da vischnaunca recamonda unanimamein allas votantas e votants da Mustér da conceder in credit da frs. 1'395'000.- (+/- 15%) per la cumpart dalla vischnaunca alla sanaziun totala dalla Via Alpsu, dalla canalisaziun e dall'illuminaziun publica.

1. Situaziun da partenza

Igl uffeci cantunal Grischun da construcziun bassa ha gia igl onn 2021 vuliu instradar la sanaziun dalla cuvrída dil stradun cantunal sil tschancun dalla Via da scola entochen alla punt Val Acletta. Tier l'elaboraziun dil project ei semussau, ch'ina semplia sanaziun dalla cuvrída ei buca pusseivla, demai che passapei e fundaziun dalla via corrispundan buca allas pretensiuns tecnicas, respectivamein da segirtad. Consequentamein ha il project priu ina dimensiun pli gronda.

La vischnaunca aveva da lezzas uras dau la prioritad alla Via Cons ed aschia giavischau in spustament dalla sanaziun per entgins onns. Sinaquei ha il cantun lu tratg anavon il remplazzament dalla punt Val Clavaniev, ch'ei vegnius realisau durant igl onn 2025.

Il stradun principal "Via Alpsu" ei gia dapi onns en in fetg schliet stan e sto vegnir sanaus. Plinavon sesanflan sin il tschancun Via da scola entochen alla punt Val Acletta pliras fermadas dil traffic public, che ston medemamein vegnir construidas da niev el rom dalla lescha per personas cun impediments.

Entas realisar las fermadas ensemen cun la sanaziun dalla Via Alpsu sa vegnir nazegiau sinergias. La sanaziun dallas fermadas vegn subvenziunada dil cantun, quei ch'ei denton era ligiau vid in termin da realisaziun.

Maletg ord l'aria Funs / Center Fontauna - Claustra / Davos Mustér

Las sondaziuns digl uffeci da construcziun bassa dil cantun documenteschan che la schliata qualitat dil stradun deriva dil material da fundaziun. Quel corrispunda buca pli allas pretensiuns actualas d'ina via principala cantunala, specialmein era muort las aultas tonnaschas dils camiuns.

El plan da finanzas ed investiziun per ils onns 2025-2035 dalla vischnaunca sco era el preventiv 2027 dil cantun ei ina sanaziun dalla Via Alpsu sin quei tschancun previda. Il project sco tal vegn realisau dil cantun sut l'egida digl uffeci da construcziun bassa.

Cunquei ch'ei setracta d'ina via cantunala, decidan primarmein las instanzas cantunalas sur dalla sanaziun. A vesta dall'urgenza d'ina sanaziun ein ils reponsabels dil cantun prompts da realisar quei project els proxims treis onns. Quei sa denton mo succeder, sche la vischnaunca separticipescha als cuosts tenor las prescripziuns dalla lescha cantunala.

Frequenzas

La Via Alpsu ei fetg frequentada. La dumbraziun permanenta indichescha pigl onn 2025 ina frequenza annuala dad 1'084'050 vehichels. La media per di munta a 2'966 (DTV) vehichels, la frequenza maximala per di a 4450 vehichels. Las mesiraziuns el tunnel da Cresta denter Mustér e Sedrun cun ina frequenza annuala da 839'500 vehichels, muossa ch' ina gronda part dil traffic carescha sin la Via Alpsu. En quellas mesiraziuns maunca denton il grond traffic intern che succeda denter ils puncts da mesiraziun ufficials. Quei vul dir: Il traffic da Segnas, d'Acletta e dil Center Fontauna giu el vitg vegn buca miseraus. Cefras exactas ein grevas d'eruir, denton semovan quellas denter 150'000 e 300'000 vehicels ad onn. Quei dat cefras en ina dimesiun cumparegliabla cun il Pass dil Gelgia/Silvaplana cun rodond 1'322'000 vehichels ad onn. Quellas frequenzas attestan ch'ei setracta d'in stradun principal fetg frequentau.

2. Project

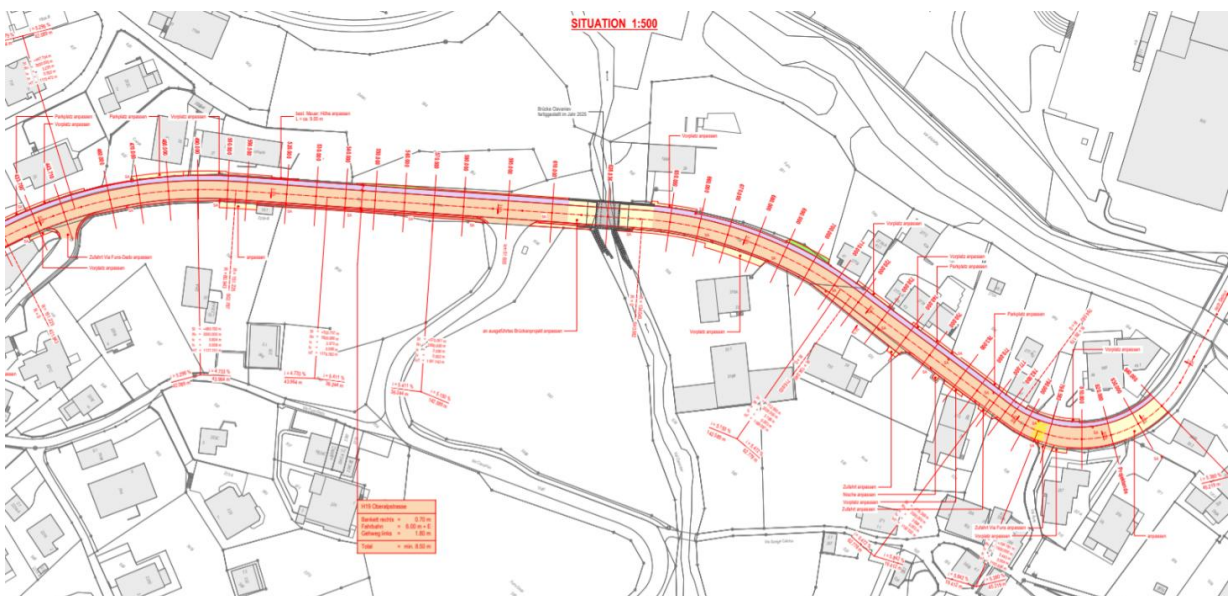
La sanaziun totala cumpeggia la construcziun cumpletta dalla via sco era dil passapei. Las adattaziuns vid possess privat che cunfinescha cun la via succedan tenor basegns. Mintga proprietari da terren ha la pusseivladad da nezegiar las sinergias sin agen quen per ina sanaziun da siu terren. Sco gia menziunau vegnan las fermadas dil traffic public era gest sanadas resp. baghegiadas ora. Ei setracta dallas fermadas Via da scola, Cucagna e Via Clavaniev.

Situaziun

Part 1: Via da scola entochen Cuppa

Part 2: Cuppa entochen punt Val Acletta

Fermadas

Fermada Cucagna

Fermada Via da Scola

Fermada Clavaniev

El rom dalla sanaziun cumpletta eis ei era planisau d'adattar, remplazzar e cumpletar tut ils conducts che sesanflan el tgierp dalla via. Specialmein eis ei necessari da remplazzar la deflussiun dall'aua, la quala ei en in miserabel stan. La canalisaziun dall'aua tschuffa sco era igl allontanament dall'aua da plievgia duein vegnir adattai allas pretensiuns dil plan general pigl allontanament dallas auas (GEP). La Corporaziun d'aua Spina da Vin cumpletescha ed adattescha il medem mument siu conduct. Quei vala era per la reit da telecomunicaziun e pil provediment electric. Tuts pertuccai separticipeschan vid ils cuosts generals.

Dapi onns caschuna il dutg che cuora giu da Marias (Via da Paders) problems cun glatsch ed aua. Cun la sanaziun dalla via sa quella situaziun vegnir meglierada.

3. Survesta dils cuosts

3.1 Stradun, passapei e fermadas traffic public

Il cuosts totals dil project muntan tenor calculaziun da cuosts a frs. 4'500'000.-. Quels vegnan reparti denter igl uffeci cantunal da construcziun bassa e la vischnaunca. Il cantun surpren rodund frs. 3'170'000.- per il stradun. Ils ulteriurs cuosts vegnan adossai alla vischnaunca. Per las fermadas dil traffic public retscheiva la vischnaunca da Mustér dil cantun ina contribuziun da 30%. Aschia secumpona la part finanziaria per la vischnaunca sco suonda:

Cuosts passapei	frs. 820'000.-
Cuosts fermadas traffic public	frs. 245'000.-
<i>Contribuziun per traffic public (AEV GR)</i>	<u>frs. - 66'000.-</u>
Total incl. 8.1% tpv	frs. 999'000.-

3.2 Canalisaziun

Cun la sanaziun dalla Via Alpsu duei medemamein la canalisaziun vegnir sanada, respectivamein cumpletada ed adattada. Quei cun risguardar las finamiras stipuladas el plan general pigl allontanament dallas auas (concepziun generala; GEP). La sanaziun dalla canalisaziun d'aua tschuffa cumpeggia differentas traversadas ed ina part per liung dil stradun el circuit dalla Cucagna.

El medem mument duei il dutg da Marias finalmein vegnir sanaus, per che l'aua smacci buca ord ils mirs da sustegn. Quella sanaziun ei vegnida spustada cugl intent da cumbinar las lavurs cun la sanaziun dil stradun principal.

Las adattaziuns vid las colligiazions existentas vgan tenor art. 8, al. 2 dalla lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas adossadas alla finanziaziun speciala canalisaziun e serenera.

La nova deflussiun dalla Via Alpsu duei vegnir dimensiunada aschia, ch'ella sa era tschaffar las auas che derivan dallas vias communalas, respectivamein dalla separaziun dall'aua da plievgia e dalla drenascha da baghetgs e plazs cunfinontas. Las colligiazions alla canalisaziun d'aua schubra enteifer la via vegnan medemamein exequidas. Il cuosts per las colligiazions privatas ston vegnir surpri dil proprietari dalla parcella. La vischnaunca separticipescha a norma dil quantum d'aua ch'il stradun rimna enteifer quella surfatscha.

La canalisaziun d'aua tschuffa ei ina cumpart dalla reit publica da canalisaziun dalla vischnaunca. La canalisaziun d'aua schubra resta en proprietad dil cantun. La vischnaunca ha tenor lescha cantunala da vias da procurar che la canalisaziun ed ils tumbins da deflussiun vegnan schubergiai e derschentai periodicamein.

Ils cuosts per la canalisaziun sepresentan suandontamein:

Cuosts canalisaziun aua tschuffa	frs. 120'000.-
Cuosts canalisaziun aua schubra (cumpart vischnaunca)	<u>frs. 170'000.-</u>
Total incl. 8.1% tpv	frs. 290'000.-

3.3 Illuminaziun publica

L'illuminaziun publica vegn medemamein integrada el project dalla sanaziun dalla via cantunala. Ils candalabers vegnan denton mo remplazzai en cass che quels ein donnegiai. Ils conducts vegnan midai ora resp. completai. La finamira ei da saver spargnar cuosts per forza electrica.

Ils cuosts per l'illuminaziun publica sepresentan sco suonda:

Lavurs vid la reit	frs. 50'000.-
Lavurs impressari	frs. 35'000.-
Candalabers	<u>frs. 21'000.-</u>
Total incl. 8.1% tpv	frs. 106'000. -

TOTAL CUOSTS PER LA VISCHNAUNCA	frs. 1'395'000.-
--	-------------------------

4. Finanziaziun e realisaziun

La finanziaziun succeda tenor norma dallas prescripziuns dalla lescha cantunala da vias. Tenor quella sto la vischnaunca surpender cumpleinamein ils cuosts per la sanaziun dil passapei.

Ils proprietaris dils conducts da provediment han da surpender ils cuosts effectivs pil sfoss sco era ils cuosts da material e dall'installaziun. Ils cuosts dalla canalisaziun per la deflussiun dall'aua dalla via, che duei per part era survir sco lingia da transport per l'aua schubra, vegnan reparti denter la vischnaunca ed il cantun sin basa dil quantum d'aua.

Ils cuosts per la canalisaziun publica vegnan finanziari cun mieds ord la finanziaziun speciala canalisaziun e serenera. Quei vala era per la cumpart communal alla deflussiun dall'aua schubra ordeifer il stradun cantunal.

La realisaziun da quei project ei pusseivla mo en cumbinaziun cun la sanaziun dil stradun cantunal.

Las lavurs ein instradadas entras igl uffeci cantunal da construcziun bassa e vegnan planisadas e survigiladas da quel. Il project vegn exequis enteifer treis onns. Il tschancun duei vengir realisaus en duas etappas.

Etappa 2027
Via da Scola – Via Cons

Etappa 2028
Via Cons – Punt Clavaniev, resp.
Punt Acletta

La construcziun brutta cun la cuvrida e la sanaziun e completaziun dallas lingias da provediment succedan ils onns 2027 e 2028. Igl onn 2029 eis ei previu da cuntinuar cun la cuvrida fina. Ils tschancuns vegnan fixai entras igl uffeci da construcziun bassa e vegnan per part era dictai entras las lingias da deflussiun che ston vengir colligiadas cun las reits da canalisaziun existentas.

Resumau vegn constatau ch'ei setracta d'ina ovra comunabla dil cantun Grischun e dalla vischnaunca da Mustér che vegn realisada els proxims treis onns. Ferton ch'il cantun surpren cuosts ell'altezia da rodond frs. 3.17 milliuns, sto la vischnaunca separticipar tenor lescha cantunala cun biabein frs. 1.39 milliuns vid il project. Ina realisaziun ei mo pusseivla sche omisdus partenaris separticipeschan.

5. Recumandaziun cussegl da vischnaunca

Il cussegl da vischnaunca recomonda unanimamein allas votantas e votants da Mustér **da conceder in credit da frs. 1'395'000.- (+/- 15%)** per la cumpart dalla vischnaunca alla sanaziun totala dalla Via Alpsu, dalla canalisaziun e dall'illuminaziun publica.

En num dil cussegl da vischnaunca

La presidenta:

Igl actuar dil di

Theres Burri Gadola

Ervin Maissen

Disentis/Mustér, ils 24 d'uost 2026